

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

Sermo secundus

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

præpto omnibus vitam gratiæ & æternitatem gloriæ. Quam mihi & vobis præstare dignetur Iesus Christus. Amen.



Sermo Secundus

PRO SALVTATIONE
Angelica.

PRæfens Matthæi Evangelium liber quidam est humanæ generationis nostri salvatoris, sed ita difficilis & undique conclusus, vt de illo dicat Esaias, *Quem cum dederint scienti litteras, dicent: Lege istum: Et respondebit: non possum, signatus est enim. Et dabitur liber nescienti litteras, diceturque ei: Lege. Et Respondebit: nescio litteras.* Esa. Cap. 29. Quis ergo librum istum aperire & illius mysteria exponere poterit? procul dubio multa in illo latent, quæ nostrum ingenium & capacitatem excedunt, cum tot sigillis consignatus sit; Non alium existimo sufficientem esse ad illum explicandum & aperiendum, nisi solum Agnum, quem Evangelista Ioannes vidit. *Dignus es Domine accipere librum, & solvere signacula eius.* Apoc. 5. Quare puto nos esse balbutientes & indotos ad hoc munus præstandum, nisi cognitionis & intelligentiæ lux ex superis nobis infundatur, quæ non

ab alio, quàm ab ipso sole iustitiæ, qui librum aperuit, per Ecclesiæ militantis fenestram derivari potest. Genes. 6. dicitur arca Noë fenestram quandam habuisse, vt per illam solari luce illuminaretur. Mysticè hæc arca est Ecclesiæ militans, fenestra, per quam gratiæ lux ad omnes fideles derivatur, est Beatissima Maria, lucem igitur gratiæ & scientiæ ab ipsa postulemus dicentes, Ave Maria.

Liber generationis Iesu

Christi filij David
Matth. 1.

PRincipium & radix, ex qua oriuntur inimicitia, tumultus, dissensiones, & bella, est proditio & offensa inferiorum contra suos principes, vt ex profanis & divinis litteris manifestè constat. Israelitæ continua bella gesserunt contra reges Idolatras, contra Amorrhæos & Cananæos, ed quidd contra voluntatem divinam illis aditum interdicebant, nè terram promissionis permearent, Saul etiam contra David, quia illius causâ se offensum & gravissimè in honore læsum existimabat. *Percussit Saul mille, & David decem millia.* 1. Reg. cap. 18. Absolon in suum parentem insultavit, excuius nefanda proditione tot tumultus & bella in populo Israelitico exorta fuere. Sed dissensiones & tumultus isti bellici aliquando muneribus

M 2

magn;

magni pretij & æstimationis compesci & sedari solent. Quod confirmari potest in Romanis, qui contra Latinos cruenta bella gesserunt, sed cum Romani in signum pacis & federis sex millia latinorum, quos in captivitate redegerant, eiusdem coloris vestibus exornâssent & ad illos liberè misissent, omnia ad antiquam pacem & tranquillitatem redacta fuerunt. Muneribus etiam Patriarcha Iacob suum fratrem Esau placavit, *forfitan placabo illū in muneribus. Gen. 32.* Idem in Machabæis & Romanis coniectari licet, mutuis enim muneribus strictā amicitiam sibi compararunt. Hinc forsitā didicit Abigail, cum muneribus exivit in occursum David, qui iuste cominotus & concitatus ac militibus stipatus, accedebat contra Nabal propter illius rusticitatem & avaritiam, sed illius iram & furorem oblati munusculis compressit prudens Abigail. Herodes & Pilatus inter se dissidebant animis, amicitiam tamen propter personam Christi contraxerunt, cum eum Pilatus Herodi visendum obtulit, itaque certum & exploratum est, seditiones & bella propter culpas & prodiones oriri, & etiam muneribus oblati ad pristinam pacem & tranquillitatem reduci. Quæ cum ita sint, ut ad rem ipsam propius accedamus, nullus nostrum dubitat, antiquam Dei contra homines inimicitiam ex culpa & peccato originem duxisse, ut Propheta Esaias testatur.

Iniquitates vestra diviserunt inter vos & Deum vestrum. cap. 59. Volens ergo Deus inimicitijs terminum imponere, & hominem ad suam gratiam misericorditer revocare, hoc tãquam congruum medium sibi statuit, nempe ut munus aliquod magni pretij & æstimationis offerretur, quo illius animus placatus, certa amicitia signa demonstraret. Et planè tam in lege naturæ, quàm scriptæ valdè sibi munera placuerunt, ut scriptura testatur de sacrificio Noë. *Odoratusque est dominus odorem suavitatis. Genes. 8.* Et in lege scripta, sacrificia & oblationes, quæ in Salomonis templo offerebantur, sed nulla ex illis Deum nobis amicum reddiderunt. Hodiernâ tamen die, charissimi filij, bona & iucundissima nova vobis referam. Nam in illâ offertur Deo Patri pretiosissimū munus, puella quædam pulcherrima & delicatissima, quæ in matrem Redemptoris electa est, ut inimicitias componat, & lites penitus dirimat. Et hæc est festivitas, quam hodie iucundissimis lætitiæ signis, nostra mater Ecclesia ubique celebrat, cum Sanctus Ioachim & Anna superno ac planè divino benedictionis fructu suscepto, illum in templo suo primo conditori præsentant; felicissimè igitur parentes speciosissimam, & tenellam hanc infantulam Mariam sanctissimam divino adiutorio innixam in templum inferunt, & cum in primo altaris gradu ab illis constituta esset

esset, reliquos mirabili agilitate conscendit, quod sanè non parvam admirationem circumstantibus attulit. In ultimo altaris gradu adstabat Sacerdos pontificali exornatus insulà, vbi eam ascendentem summà animi iucunditate expectabat. Tecum modò loquor templum materiale Hierusalem, tua limina tenellis & delicatis plantulis ingressam agnoscis? Templum Domini Dei tui, quin & verissima fœderis arca, vbi sancta sanctorù reservantur, tua palatia hodie occupavit. Dilata portas tuas regia Dei dõus Hierusalè quia hæc, quã intueris, pulcherrima infantula, te ipsã amplior & extensior est; quia, quem cœli capere non poterant, suo gremio, tanquam domus Dei regia comprimet & concludet. Modò Evangelicum Prophetã Aggeum intelliges, cum in tui honorem de tuã reedificatione mentionem faciens, sic effatus est. *Implebo domum istam gloriã, dicit Dominus exercituum. Meum est argentum & meum est aurum. Magna erit gloria domus istius novissime.* Aggei. 2. Ac si apertius diceret, Ea differentia, quæ est inter aurum & cuprum, inter figuram & representatum per illam, inter bonum & malum, inter pietatam & viam effigiem, ea planè versatur inter antiquũ Salomõis templum & te, quia illud aureis parietibus visebatur, tu verò ipsum auri molitorem & dominum comprehendis. Illud figurã, tu ipsam veritatem contines, hodie intra propria limina 2-

liam columbam concludis, quæ raram virentis olive, nempe vni genitum Dei patris filium, ore circumfert in signum pacis & æterni fœderis inter mortales, & quia iustum est, vt amborum profapia nobis innotescant, id animadvertit Evangelium dicens.

Liber generationis Iesu

Christi filij David.

Matth. 1.

PRædicta verba præ se ferunt, & aperiunt manifestè strictam & perfectam amicitiam, quam Deus noster cum hominibus habere voluit, non dedignatus amicitiam cognationis vinculo firmare & stabilire. Stuperet sanè mens nostra si solũ audiret Christum esse Davidis, aut Abrahami amicum, voluit tamen se non vt eum; nostrum amicũ alleverate, sed vt amicitia diutius durarent, cognationis vinculo firmiter constringere decrevit. Cognatio enim, vt manifestè tam ex humanis, quã ex divinis litteris comprobare possumus, animos inter se discrepantes vnit, & pressius devincit. Inprimis ex humanis constat; nam Carolus sextus Galliarum Rex post cruenta bella contra Ricardum Britannia Regem habita, vt perpetuam pacem firmaret, illi Isabellam filiam suam in matrimonium dedit; Et Henricus Galliarum etiam Rex, vt pacem componeret inter Galliam & Hispaniam, aliam Isabellam propriam fili-

am cognōine pacis insignitam, Pihlip-
po secundo Hispaniarum Regi Ca-
tholico potentissimo in matrimōium
tradere voluit. Non dissimiliter, cūm
Rex ille cælestis in homines irā inve-
heretur, vt nulli parceret, eorum sce-
leribus & flagitijs iustam vindictam
exposcentibus, tandem æternus pater
vt firmiter pacem inter Deum & mor-
tales cōponeret, proprium filium uni-
genitū nostræ naturæ in matrimōium
dedit, & tanta cognatiōe copulauit, vt
iam filius Davidis & Abrahāi nuncu-
petur. *Filij David, Filij Abraham. Matt. 1.*
vt sic mortales maiori cum fiducia De-
um offensum accederent. Qui enim iu-
dicem & simul etiam parentem cōve-
niunt, securiūs & confidentiūs mitio-
rem sententiā pro dirimendis suis cau-
sis expectāt. Ex divinis etiā litteris præ-
sentem discursum confirmare possumus;
illi enim, qui mortuo Saule ad tri-
būm Iudæ pertinebant, Davidem sta-
tim in Regem elegerunt, alię vero tri-
bus fermē per septem annos rebelles
contra Davidem stantes, tandem vt ad
Davidis gratiam redirent, sic illum
alloquuti sunt. *Ecce nos ostuum & caro
tua sumus. 2. Reg. cap. 5.* Quibus ver-
bis se ipsius cognatos esse fatebantur,
ut sic firmiūs obedientiam & pacem, &
gratiam regis obtinerent. Sed ad ver-
sione dignum est, qualiter prædictæ
tribus cognationem Davidis sibi vsur-
pent, cūm aliās ab illius prosapia tam
longè distent, vt ipsius fauorem venari
possint, vix enim, licet ab eadem A-

brahami radice orti, vel vnam san-
guinis guttam à Davide hauriant.
Hoc planè peccatorum fiduciam in su-
blimè erigit & in altum extollit; si enim
ex propria stirpe & prosapia tam
proximi sumus Christo, ut cum illo in
primo gradu affinitatis simus coniun-
cti, cūm sit filius Davidis & Abrahā-
mi, *filij David, filij Abraham.* Quis in-
ter peccatores desperabit & diffidet?
Quis veniam à proprio cognato &
consanguineo obtinere renuet? nul-
lus planè. Exemplar nobis erit Cana-
næ, quæ alta voce dicebat. *Fili Da-
vid, miserere mei. Matth. 7.* Nos ergo
qui nec Cananei, nec claudi, aut in fi-
de cæci versamur, veniā peccatorum
cum fiducia postulātes haud dubio im-
petrabimus. *Filij David, Filij Abraham.*
Exquirunt hīc diligenter Doctores &
disceptant, quare Evangelista primo
loco Davidem conscripserit. Cuius ra-
tionem accuratam adhibebimus, si pri-
us amicitiam hominū perpendamus,
& cum divina conferamus; Et de
mundana amicitia primò loquentes
rectè sanè vitto vini comparatur, tam
diu enim persistit illius amor, quam
diu vinum in vase perleverat, sic ami-
citia tam diu inter mortales durat,
quam diu utilitas & commoditas ex a-
mico expectatur. *Cūm fueris felix, mul-
tos numerabis amicos.* Inquit Poëta pro-
fanus. Et Pythagoras amicitiam homi-
num comparavit hirundinibus, quæ
imminente vere ad civitates accurrunt,
vt iucundā aurā potiantur, & inde ali-
qua

qua commoditas & utilitas ipsis accrescat, nempe suorum pullorum nutritio & procreatio, at quam primum hyemem à longè prospiciunt, nidos suos relinquunt, atque volatu celeri & tristicantur citò recedunt, quod etiam notavit Plutarchus, & sanctus Hieronymus. Prudentissimus Alfonso Aragoniæ Rex, cum aliquando maria transmearet, animadvertit aves quasdam propè navim circùvolitare, quibus dū cibus ministrabatur, mitissimè hærebant navigio, sed deficiente cibo, statim fugiebant. Tum Rex ingeniosus, & sapiens suos aulicos & domesticos sic affatus est. *Qui me & meam aulā sequuntur, isti avibus mihi videntur prorsus similes, dum enim illis cibum porrigo, his Episcopatus, aut Cardinalatus dignitatem imperitendo, alijs ducis, aut magnatis titulum, tunc ad nutum mihi obediunt, & verbis & cæremonijs famulantur, quod si granum illis deficiat, & nullum personarum aut rei familiaris incrementum experiantur, illicò recedunt.* *Confitebimur tibi, cum benefeceris.* Melius tamen omnibus istis explicuit nobis sanctus Iob naturam mundanæ amicitia, cum in sterquilinio sedens, solis comitatus laboribus, & omnibus orbatus amicis aiebat. *Fratres mei praterierunt me sicut torrens, qui raptim transit in convallibus.* Iob. 6. Vbi xante Pagninus sic vertit. *Fratres mei pravaricati sunt contra me sicut torrens, sicut aqua cum impetu fluens, transie-*

runt. Quâ translatione elegantissimâ ceu quadam metaphora confirmat sanctus Iob nostrum intentum. Solet aliquando contingere, ut quis media hyeme iter conficiens, in vallem incidat, vbi pellucidus crystallinæ & dulcissimæ aquæ fons enascitur & scaturit, quodd si verno tempore eandem viam agere contingat, & siti oppressus citò properet ut sitim extinguat, evenire solet, ut verni temporis caloribus exsiccatum fons viatorem decipiat, & deludat, & vbi existimavit aquam adesse crystallinam & pellucidam, nihil nisi lutosum fontem invenit, vbi bufones & animalia venenosa nutriuntur. Sic sancto Iob contigisse mihi videtur, cum enim aura prosperæ fortunæ suavissimè perficaret, amici omnes officijs & verborum lenocinijs famulabantur, sed prosperâ in adversam fortunam commutatâ, cum sanctus Iob suarum molestiarū & afflictionū sitim extinguere voluit, nullum iuxta se, neque etiam propriam uxorem, ut levamen aut solatium aliquod acciperet invenit. Ideo deceptus & mundana familiaritate delusum se esse animadvertens, dixit. *Fratres mei praterierunt me sicut torrens, qui raptim transit in convallibus.* Vel iuxta xante pagninum, deceperunt me sicut fons vel torrens, qui viatorem sibi bundū æstivo tempore derisit & delusit. Hæc est visitata & mundana huius sæculi amicitia. Longè planè diversa est familiaritas & amicitia di-

vi-

vina erga suos amicos, quos De^o amicitia amore diligit, neq; enim solum cum prospera succedunt, sed precipue cum tribulatio, & angustia iustum circumuoluit, eum despectum & omni auxilio destitutum cernit, tunc presentissimus adest & omni favore prosequitur. Cum Israelita dura Egyptiorum captiuitate despecti & oppressi erant, tunc dominus in medio ardentis rubi inter igne, & spinas apparuit: mysterium hoc & arcanum secretissimum aperiens; vt enim sancti patres explicat, rub^o populū Hæbreū representabat, & flamē ignis ardentis, tribulationes & angustias & diram seruitutem, quibus tunc Israelita miserè tenebantur. Apparuit ergo Dominus Moyse in medio ardentis rubi; vt clarè manifestaret, non solum seruorum suorum recordari, cum prospera voluitur fortuna, sed precipue cum ad versa premit, tunc non solum illos in memoriam reuocat, sed etiam in medio tribulationum comitatur inter limum & lateres, in ediam ac vigilias continuas, ibi tanquam verissimus, & fidelissim^o amicus presentè adest plurima porrigendo. Ego cognovi te in deserto in terra solitudinis. Osea, 13. Perpendenda sunt ad nostrum propositum illa verba: cognovite, idem valent atque ista, benefeci tibi, illis enim, quos Deus cognouit, secundum vstitutum modum loquendi sacræ scripturæ, semper bona plurima largitur & peculiariter bonum beatitudinis, quemadmodum &

in sacris litteris, qui à Deo non obtinent bonum supremum beatitudinis, ipsi ignoti dicuntur, Amen dico vobis nescio vos. Matth. 25. Quibus voluit dominus indicare, non vtcunque comitari iustos in angustijs & molestijs solum illos in memoria retinendo, sed etiam bona conferendo, non sic amicitia mundana, quæ modò versatur inter mortales, tamdiu enim persistit, quamdiu amicus nobis utilis est, & potest nobis bona prestare, vt in vxore Iob notavit scriptura; nam statim atque suum maritum se familiari & diuitijs orbatum conspexit, mortem illi his verbis exoptavit, Benedic Deo & morere. Iob. 2. Ideo hanc sæculi amicitiam delicatam, & non solidam ac firmam docuit Hieronymus super prophetas minores his verbis. Delicata amicitia est, quæ amicorum facultates & diuitias sequitur, istiusmodi homines non mihi videntur amici, sed potius seipsos amare. Et Seneca potius vocat negotiationem quàm amicitiam, his verbis. Amicitia quæ ad commodum accedit, quæ quid cõsequutura sit, expectat, negotiatio est, non amicitia. Ad nostrum ergo scopum propius accedentes, tempore Christi domini Iudæi se ex familia Abrahamæ ortos iactabant, hanc & non aliam profapiam ostentabant. Semen Abrahamus. Ioann. 8. Nec S. David alicuius erat apud ipsos æstimationis, ita vt filij illius appellari dedignarentur, quin existimo Regiam Davidis profapiam illorum memoria excidisse

isse & ed devenisse, ut ad virginem Mariam omninò pauperem, & ad Iosephum lignorù fabricum revocata fuerit. Vt ergo dominus toti vniverso manifestaret, quanto amore & benevolentia suos amicos prosequeretur & quã verus illorù amicus existeret, cum Davidis prosapia oblivioni tradita esset, tunc dõinus ita Davidis recordabatur, vt in sua Genealogia eũ tanquã primũ parentem elegerit & primo loco conscripserit. *Filij David, Filij Abraham.* Quod optimã metaphorã explicuit nobis propheta Efaías sic dicens. *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Esaiã. 11.* Vbi p virgã, vt sancti patres explicant, intelligitur sceptrum & regnũ Christi à Patre Diuino & æterno eleuatum, & exaltatum super Sion montem sanctum eius, sic interpretantur sanctus Clemens Alexandrinus lib. 1. suã Christianã pãdagogia. Origenes homil. 29. cap. 17. super numeros. S. Ambrosius lib. 3. de officijs cap. 4. & S. Cyrillus in commentarijs huius loci. Et paraphrasis Chaldaea sic vertit prædicta verba Efaia. *Egredietur filius regum Israel.* Ac si apertius diceret Efaías. Cum prosapia Davidis, quã in prima sui origine & radice orta fuit ex Iesse, vix eminuerit, aut paululũ è terra assurrexerit, cum iam obliuioi tradita fuerit, nec pristinum suum splendorem retinuerit, tunc Christus ad regiam illius familiam illustrandam ex Davide duci-

ginem ducet. Quod etiam Hebræa translatio confirmat & ostendit, cum sic dicit, Egredietur virga de tribu Iesse, ac si diceret. Cum genus & prosapia Davidis trunco sicco & mortuo similis apparuerit, sine vlla profususpe vt amplius reviviscat aut refloreat, summus præpotensque dominus Davidem proprij generis & lineã caput in signum antiqui & novi splendoris ostentabit. *Filij David, Filij Abraham.* Sed quare Abrahamus etiam tam strictam affinitatem cum Christo contraxit, vt illius parens in Evangelio conscribatur! Causam huius nobis subministrat illius præptissima obedientia, quã tanta fuit, vt divina voluntate circa immolationem proprij filij cognitã, non obstante promissione sibi facta in persona Isaac circa suã familiã latissimam propagationem, statim primo diluculo præparauit ligna, conscendit montem, & extenso brachio atque evaginato gladio, proprio filio non parcebat, vt voluntatem domini ad nutum expleret, Sic placuit præptissima obsequendi voluntas, quã præclaram obedientiã virtutem ostendit, vt propter illam cum ipso Deo consanguinitatem inierit, *Per memetipsum iuravi, dicit dominus, quia fecisti hanc rem. Gen. 22.* O virtus obedientiã miranda ac planè diuina, quã tuos amatores ita extollis & in sublimè erigis, vt ipsius Dei affines & cõsanguineos efficias.

N

Quod

quod Christus manifestè in templo aperuit; Cùm enim quadam die illius mater sanctissima discipulis comitata, templi Salomonis portam accederet, & quidam ex legis doctoribus irridens & quasi illi illudens, suam matrem & fratres adesse indicasset, sic Christus respondit. *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.* Matt. 12. Vbi virtutem obedientiae tanquam vinculum propriae consanguinitatis designavit. *Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus.* &c. Videtur Evangelistam profusus ignorare prerogativas Beatissimae Virginis, cùm raptim & properato fermè cursu solum dicat. *Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus.* Sed si attentè rem perpendamus, apertè conspicimus coloribus rhetoricis Evāgelistam usum fuisse, & multa & magna quae de Beatiss. Mariae effertur possunt, his breviter cōpressisse verbis. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Quando Iosue & Caleb simul discesserunt, ut terram promissionis explorarent, cùm illam pinguem & fertilissimam esse animadvertissent, existimantes se verbis non posse illius fecunditatem hebraeis persuadere & manifestare, cōmuni consilio decreverunt, ut aliquis illius terrae fructus coram Hebraeis compareret, ut sic potius factis quàm verbis rem totam illis indicarent, magnum ergo uvarum racemum tantae magni-

tudinis abstulerunt, ut vix duo homines super hastam impositum portare potuerint, & Israhelitis presentarent, hoc usi ingenio & mirabili artificio, ut si hebraei de fecunditate terrae promissionis petivissent, racemo exposito, bonitate illius terrae manifestarent; quo facto efficacius quàm verborum copiā fertilitatem & ubertatem patriae aperuerunt. Non dissimiliter Evangelista cùm virtutem & ubertatem illius terrae virginis Mariae sanctissimae, verbis & coloribus thesaurum exprimeret non auderet, ut illius fertilitatem & mirā excellentiā cognosceremus, mirandum illius ac plane divinum fructum ante oculos proposuit, sic dicens. *De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Ac fideret. Ex hoc racemo ingentis magnitudinis, qui in crucis torculari expressus, amoris mustum edidit, quo totum univērsū restauravit, colligere potestis prestantiam & fecunditatem huius terrae, quae tanta est, ut Deum ipsum producat & germinet, terra sine dubio Deificata ac divinis benedictionibus fecundata, ut olim decantavit Propheta David. *Benedixisti domine terram tuam psal. 84.* Ut sic copiosum & abundantem fructum nobis praeberet, quo gratiam mereremur in praesenti & gloriam in futuro, quam mihi & vobis prae-
stare dignetur, **I E S U S**

CHRISTVS.

Amca.